EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Jordi Estrada | Actualitzat el 10/06/2022 a les 10:52

Manel Camp no ha deixat mai de ser profeta a casa seva

Amb més de cinquanta anys de carrera musical a l'esquena, Manel Camp ha tornat a Manresa per compartir el setanta-cinquè aniversari amb els seus conciutadans i els companys de professió.

Foto: Robert Santamaria

Amb el concert de música i dansa que es farà el dissabte 18 de juny, es clourà tot un any d'activitats musicals a l'entorn del pianista i compositor. Un projecte que va néixer amb la idea de reunir a l'escenari persones i formacions relacionades amb el músic manresà al llarg de la seva trajectòria. En conjunt s'hauran presentat una trentena d'esdeveniments únics i irrepetibles, celebrats a Manresa, però també a Sallent, Santpedor i Barcelona, amb la participació d'un ventall ampli d'artistes vinculats amb Manel Camp. Hi ha un sol Manel, però molts Manels Camps, que en aquest reportatge evocarem amb alguns dels col·laboradors i coneixedors de l'obra.

Eclèctic i innovador

A Camp sempre li ha interessat la música. Ja de petit, mentre parava una orella als assaigs de l'orquestra de ball del seu pare, amb l'altra s'introduïa al món de la música clàssica a través de les classes de la senyoreta Sala. Més endavant va descobrir la música de jazz escoltant Jacques Loussier -que versionava Bach jazzísticament- i el rock progressiu, fonamentals per a l'aparició de Fusioon, un dels grups capdavanters del rock simfònic a la península. La singularitat d'aquesta banda va consistir a fusionar el rock, la música clàssica i contemporània, el jazz, la música popular i l'electrònica. Durant els cinc anys d'existència (1971-1976) van publicar tres elapés, en el darrer dels quals s'inclou la suite *Minorisa*, un dels temes més emblemàtics del grup i el topònim que encapçala el projecte De Minorisa a Carst, per al qual l'artista Josep Morral va crear un logotip que «parteix de la unió d'una M, que és la inicial de Manel, Minorisa, Manresa, Muntanya, Montserrat i Música, i la C de Carst, Concerts, Compondre..».. En unir les dues lletres, Morral ha pretès «evocar en una sola pinzellada una ona de la Mediterrània i el fluir de l'aigua com a element creador del paisatge càrstic».

Litografia de Josep Morral, Gran ona blava, per al projecte De Minorisa a Carst

Mestre i dinamitzador

Després que el 1976 Josep Padró i Onofre Boqué fundessin l'Escola Esclat, Camp s'hi va incorporar impartint-hi classes d'harmonia i música moderna. Un d'aquells primers alumnes va ser el percussionista Lluís Ribalta, que venia de tocar amb l'Orquestra Rosaleda. Ribalta, actualment un dels col·laboradors més assidus de Camp, en destaca «la capacitat de transmissió dels coneixements musicals a través d'un enfocament eminentment pràctic. Crea equip amb altres músics i els insta a provar i arriscar-se». I remarca que, a banda de la seva vàlua musical, Camp «té l'habilitat de saber gestionar els projectes i les situacions, amb un lideratge ferm, però sempre receptiu i generós». Assegura que «amb ell he après a ser obert, a entendre que en la música tot hi té cabuda, i que no existeixen línies divisòries». Qui també en va ser alumne a l'Esclat i ara n'és professor, David Martell, qualifica Camp de «el Mestre, ja que ha creat escola,

ha format i inspirat molts músics del país». Posteriorment, a meitat dels anys vuitanta, Manel Camp es va integrar al Centre d'Estudis Musicals de Barcelona, on va desenvolupar una tasca pionera en l'àmbit de la música de jazz i la música moderna, la qual va tenir continuïtat a l'Escola Superior de Música de Barcelona. Fundada el 2001, Camp en va dirigir el departament de Música Moderna, va dissenyar el programa i el va fornir de materials didàctics. Vinculat a l'ESMUC des del seu origen, actualment forma part del patronat del centre.

Renovador de la Nova Cançó

La publicació el 1975 de l'àlbum *Viatge a Ítaca* de Lluís Llach, amb Manel Camp com a director musical, va significar un abans i un després en l'evolució musical de la Nova Cançó, a la qual Camp va aportar un llenguatge musical propi, més modern i actualitzat, que contrastava amb l'acústica dels anys seixanta. Acostumats a cançons de tres minuts de durada, *Viatge a Ítaca*, plantejada com a suite, ocupava tota una cara del disc (15 minuts), amb una nova base rítmica i la incorporació d'efectes sonors. Un format que, només dos anys després, repetiria amb *Campanades a morts*, un rèquiem amb orquestra simfònica i coral esdevingut amb el temps una peça de concert. La llista de cantautors amb qui Manel Camp va col·laborar abasta de Llach a la Trinca, passant per Maria del Mar Bonet, Ramon Muntaner, Quico Pi de la Serra, Joan Manuel Serrat, Joan Isaac... i Raimon, de qui va arranjar la quasi la totalitat de l'obra a *Totes les cançons*, el 1981. Camp, sense deixar de fer la seva música, la posa al servei de cada intèrpret i cada cançó, tal com fan els sastres amb els vestits a mida. Per a Josep Maria Oliva, impulsor del Club de la Cançó, «si gent com el Manel Camp no hagués fet la feina que han fet, els discos més memorables de la Cançó s'haurien quedat a mig gas i no tindrien aquella aura musical que també forma part de com recordem les cançons i de la categoria que ha donat als artistes amb qui ha col·laborat».

Autor de bandes sonores

Entre 1979 i 2000, Camp compon la música per a nou pel·lícules. S'estrena com a músic cinematogràfic amb *La muchacha de las bragas de oro* de Vicente Aranda, amb qui treballarà amb dos altres films: *Asesinato en el Comité Central* i *Fanny pelopaja*, i conclou amb *Babaouo* de Manuel Cussó-Ferrer, després d'haver participat en quatre pel·lícules de Francesc Bellmunt: *Un negre amb un saxo, El complot dels anells, Monturiol* i *Gràcies per la propina,* i *L'última frontera,* també de Cussó-Ferrer. Segons el comentarista cinematogràfic Manuel Quinto, la seva versatilitat compositiva li permet adaptar-se a tota mena d'històries i situacions: «Tant pot escriure una balada com un tema simfònic o un de jazzístic». Per a Quinto, la banda sonora més reeixida i integrada a la progressió del relat és la d'*El complot dels anells*. També destaquen, pel seu gust, «el solo de violoncel de *La muchacha de las bragas de oro* i l'escena de la mort d'en Tomàs, a *Gràcies per la propina*, entre altres». A parer del crític manresà, «les seves bandes sonores es caracteritzen per no limitar-se a acompanyar les imatges ni subordinar-s'hi».

Íntim i personal

Després d'anys d'una activitat intensa en produccions alienes, el febrer de 1985 Manel Camp publica *Poesia secreta*, un treball amb vuit temes propis i piano sol, seguit de *Primer viatge.* Més endavant arribarà *Escàndols*, i també altres noves creacions, en solitari o acompanyat d'altres músics. Ribalta assenyala que «existeix un segell Manel Camp, tant en la composició com en la interpretació». Un estil que Ribalta defineix com a «elegant, lluminós, afable i acollidor». Per a Martell, la música de Camp presenta «unes línies melòdiques molt ben definides, construïdes amb mestratge».

A punt d'arribar al final d'un extens programa que ha convocat més de cinc-cents músics i artistes d'arreu dels països catalans, Pep Garcia, com a membre de l'equip organitzador del projecte, aclareix que «De Minorisa a Carst no és, no ha estat, un projecte per mirar enrere. No és cap homenatge nostàlgic, sinó que, amb el pretext d'un aniversari personal, s'ha fet una revisió musical actualitzada de la trajectòria de Manel Camp, tot reivindicant el llegat de músics i artistes

professionals del país». I afegeix que, més enllà del bon record que perdurarà en la memòria dels participants i el públic, «se'n conservarà un material gràfic, sonor i escrit». És previst publicar, en format web, enllaços amb enregistraments sonors i imatges, a més a més de les *relatories*, consistents en relats escrits després de cada un dels concerts «per diversos convidats que han volgut venir, escoltar i escriure», i l'edició de *Carst*, set temes inèdits per a quartet de jazz, a l'entorn dels conceptes d'evolució i transformació. L'enregistrament del nou treball, que comptarà amb l'apadrinament del Premi Espai Ter 2022 a la creació musical, es podrà escoltar en primícia el 18 de juny als jardins de la Cova, en el darrer concert del projecte.

Totes les persones consultades en aquest reportatge han coincidit a remarcar la generositat com un tret essencial de la personalitat humana i professional de Manel Camp. La prova és que, com assenyala Garcia, «en aquest projecte hem rebut el sí de tothom amb qui hem contactat». I conclou: «Reps quan has donat i Manel Camp ha donat molt, i continua donant».

[despiece]
Retrocés i avanç

En la hipotètica elaboració d'una futura història crítica de la Nova Cançó, és evident que Manel Camp hi haurà d'aparèixer amb una singularitat i una presència més gran que l'assolida fins ara. No volem dir amb això que no hi hagi estat present o que hagi estat menystingut, però no és menys veritat que el fantàstic projecte De Minorisa a Carst s'ha erigit com una immensa mostra en la recerca de nous formats, de noves formes de comprendre i comunicar la música, i la recerca de complicitats. tal com ja s'ha vist en els diferents concerts.

Ha estat un projecte que, a priori i equívocament, podríem concebre com un simple autohomenatge, però això ens allunyaria i molt dels veritables objectius. Més aviat hem de parlar d'un agraïment que ha volgut fer Camp als companys de viatge que l'han acompanyat al llarg de la seva carrera. Sense negar, ara i aquí, que Camp és un immens artista calidoscòpic (compositor, pedagog, orquestrador, arranjador), i també d'allò més inquiet en haver cercat constantment relacionar-se amb altres universos creatius (arts plàstiques, literatura, cinema, pensament). És només així com podrem comprendre el com, a pesar d'haver viscut com tots la crisi sociosanitària i també circumstàncies personals duríssimes, hagi estat capaç de treure's del barret aquest important projecte.

Sé que al Manel Camp li agrada citar la frase de Stefan Zweig «*E?s el retroce?s el que dona a l'home l'empenta per avançar*». El cert és que aquesta frase sembla haver arribat en un moment d'allò més oportú i kairològic. En un moment prenyat de moltes incerteses i immersos de ple en una gran crisi sistèmica, hi ha qui es resisteix a voler-se quedar quiet, bàsicament, per por. Possiblement Camp sigui una d'aquestes persones que més han sabut superar la por en saber el que és resistir-se als propis esdeveniments vitals.

Oriol Pérez Treviño, assagista i musicòleg[/despiece]